

Stanisław Maczek

Generał broni Stanisław Maczek

Stanisław Maczek (31 III 1892 Szczercz p. Lwowem – 11 XII 1994 Edynburg – Szkocja), gen. broni WP, Honorowy Obywatel Rzeszowa od marca 1994.

Kształcił się w Gimnazjum w Drohobyczu, po zdaniu matury (1910) studiował filozofię i polonistykę na Uniwersytecie Lwowskim. Od 1912 działał w Związku Strzeleckim.

W lipcu 1914 powołany do służby w armii austriackiej, którą odbywał w elitarniej jednostce strzelców alpejskich (głównie na froncie włoskim). W listopadzie 1918 zgłosił się do WP i objął dowództwo ochotniczej kompanii z Krosna. W kampanii 1919 wyróżnił się jako dowódca manewrowej „kompanii lotnej” 4. DP. W 1920 w stopniu majora dowodził batalionem szturmowym 1. Dywizji Jazdy. Ukończył (1924) kurs doszkalający Wyższej Szkoły Wojennej.

W I. 20. na różnych stanowiskach sztabowych i liniowych, od 1929 dowodził 81. PP w Grodnie, a następnie był dowódcą piechoty dywizyjnej 7. DP w Częstochowie. W 1938 objął dowództwo pierwszej polskiej wielkiej jednostki zmotoryzowanej – rzeszowskiej 10. BK. Nadał tej brygadzie ostateczny kształt organizacyjny i przygotował do działań wojennych. W kampanii wrześniowej 10. BK zapisała piękną kartę; na długim szlaku bojowym od Podhala po Lwów nie dała się pobić ani otoczyć.

19 września płk Maczek wraz z 10. BK przekroczył granicę węgierską, stamtąd przedostał się do Francji; awansowany na gen. bryg., zorganizował tam 10. BKP, która wzięła udział w kampanii francuskiej 1940. Po klęsce Francji przedostał się do W. Brytanii, w 1942 mianowany został d-cą polskiej 1. DP. Na czele tej dywizji walczył w kampanii 1944-45 na terenie Francji, Belgii, Holandii i Niemiec.

Po zakończeniu działań wojennych awansowany na gen. dyw. i mianowany d-cą I Korpusu Polskiego. Pozostał na emigracji, osiedlił się w Edynburgu (decyzją władz PRL pozbawiony obywatelstwa polskiego). W 1990 mianowany gen. broni. Autor fachowych artykułów zamieszczanych w międzywojennych periodykach wojskowych oraz wspomnień *Od podwoły do czołga*. Pochowany na cmentarzu wojennym 1. DP w Bredzie (Holandia).

Jerzy Majka
Encyklopedia Rzeszowa